

Pamukoğlu'nun mirası

ÖNCEKİ hafta kaybettiğimiz yazarımız Mustafa Pamukoğlu, krizden çıkış yolunun örgütlü toplum, sendikalaşma ve üretim ekonomisinde olduğuna işaret ediyordu. Pamukoğlu, Vatan Partisi'nin Üretim Devrimi programına önemli katkılar sundu.

RECEP ERÇİN'in yazısı 6'da

MUSTAFA PAMUKOĞLU'NUN MIRASI:

Üretim ekonomisi ve örgütlü toplum

RECEP ERÇİN

YAZARIMIZ Mustafa Pamukoğlu'nu önceki hafta kaybettik. Görev Vakfı ve Görev Holding'in kuruluşunda, Aydınlik ve Ulusal Kanal'ın kurumsal bir yapıya kavuşmasında büyük emekleri olan Pamukoğlu ile gazetede yazar-editör ilişkisi dışında Vatan Partisi Merkez Ekonomi Bürosu'nda da beraber çalıştı. Maliye konusunda üstat olan Pamukoğlu ile Ulusal Kanal'da birçok ekonomi programı yaptı. Mustafa Pamukoğlu sunumlarla çalışmayı sevdi. Özet tablolarla ekonominin genel gelişti hakkında bilgiler paylaştı, tahminler yaptı. Takip ettiğim kadıyla Pamukoğlu, dolar kuruna ilişkin tahminlerinde hiç yanılmadı. Ulusal Kanal'daki programlar YouTube'da duruyor arzu eden seyredebilir. Pamukoğlu ile tanışıklığımız Cumhuriyet Vakfı'nda Alev Coşkun ve ekibinin saf dışı bırakıldığı döneme kadar geliyor. Vakfın Cumhuriyet gelenekleri ile bağdaşmayan liberal ekibin elinden kurtulması sürecinde Pamukoğlu'nun katkıları büyük oldu. O dönem başladığımız iribat daha sonra hem Aydınlik'ta hem Ulusal Kanal'da ilerleyen süreçte de Vatan Partisi'ndeki büroda kuvvetlenerek sürdü.

O UYARISI ÜÇ YIL SONRA GERÇEKLEŞTİ

Oldukça çalşan bir kişiliğe sahip olan Pamukoğlu, gazete ve vakfın idari işlerinin yanında Aydınlik'a köşe yazıları, söyleşileri ile destek olurken Büyük Kültür'e sosyal faaliyetler düzenliyor, WhatsApp gruplarında bilgi notları ile ekonomiye ilişkin tartışmalar açıyordu. Çok zaman bir dert ortağı, ağabey olarak yanında olan Mustafa Pamukoğlu ile ekonomiye ilişkin birçok konuda benzer görüşlere sahip olsak da kimi zaman anlaşamazdık. Pamukoğlu da benim gibi dünyayı çevreleri ile yakın temas halindeydi ve Yeminli Mali Müşavir mesleği dolayısıyla makro iktisat bilgisine ek olarak doğrudan saha bilgileri ile ekonomiyi yorumlardı. Pamukoğlu'nun bana yolladığı erişebildiğim en eski tarihli e-posta 23 Ağustos 2015 tarihine ait. Pamukoğlu, onlarca kişiye geçtiği bilgi notunda Türkiye'nin dış kaynak ihtiyacına işaret ederek, şu uyarıyı yapıyordu: "Döviz nasıl bulacağız, sorusuna en kolay verilen yanıt şu: faizleri ödediğiniz sürece dış borç krizi yaşamazsınız. Bu doğru. Ama borç verenlerin ve ABD'nin tutumuna bağlı. Vadeyi uzatmak için sizden TAVİZ BEKLİYORLAR. Siyasi ve ekonomik tavizler vermeye razı olmadukça borçlanırların kadar, başkasının parası ile tüketilebildiğin kadar..."

Geçen süreçte tarih Ağustos 2018'i gösterdiğinde Türkiye Brunson krizi ile döviz sorununa maruz bırakıldı ve özel sektör net dış borç ödeyici hale geldi. Böylece ekonomide daralma süreci başladı. Üst üste yaşanan ödemeler dengesi sorunu yüzünden rezervlerde ciddi erimeler oluştu. Türkiye'nin kredi risk primi CDS'leri 500-600 arasında oluşarak ülke yüksek faiz ile borçlanmaya itildi. Tam da Pamukoğlu'nun uyardığı üzere dışarı borç musluklarını kısıt, siyasi taviz koymayacağı kalktı. Ancak Foreign Policy'de de geçen günlerde yayınlanan Türkiye-Çin ilişkileri merkez tutan makalede gördüğümüz üzere Asya'dan gelen dış kaynak desteği bu süreçte Atlantik'e karşı bir koz oluşturdu. Türkiye'nin dış politikasındaki milli mevzi, borç sorpsu ile geriletilmedi.

SON DÖNEMDE KAYDA GEÇEN TESPİTLERİ

Pamukoğlu, WhatsApp'ta kurduğu ekono-

Mustafa Pamukoğlu son dönemde yakın çevresine verdiği mesajlarda çıkış yolunun örgütlü toplum ve üretim ekonomisinde olduğunu vurguluyordu. Ekonomiyi masa başında değil sahada takip eden bir yazar olan Pamukoğlu, Vatan Partisi'nin Üretim Devrimi programına da katkı sundu

mi tartışma grubunda zaman zaman mesajlar paylaştı tartışmalar açardı. Pamukoğlu'nun öteden beri "üretim ekonomisi" safında yer aldı. Tüketim kültürünün değil üretimin Türkiye'nin çıkış yolu olduğunu hem özel mesajlarında hem yazılarında hem de TV programlarında dile getirdi. Vatan Partisi'nin Üretim Devrimi Programı'na da Pamukoğlu'nun önemli katkıları oldu. Pamukoğlu son dönemde WhatsApp grubunda örgütlü toplumun, sendikalaşmanın, örgütlü işçi sınıfının önemine işaret eden paylaşımlar yapıyordu.

Pamukoğlu 10 Ekim 2020'de paylaştığı mesajında, "Sendikalaşma ne kadar artarsa demokrasi de o kadar gelişir" diyordu. Pamukoğlu 9 Ekim 2020'deki mesajında "Üretim ille de üretim" diyerek şu notu aktarıyordu: "Gezbe organize bölgelerindeki özverili üreticilerle görüştüm. Tespitlerim: Ülkemiz ciddi bir entelektüel sanayiye sahip. Sanayicimize köstek almazsak, adil bir biçimde teşvikleri dağıtırsak, kaynak sorununu çözersek, ucuz finansman olanaklarını seferber ederssek üretim ekonomisi şahlanır. Sanayinin finansmanı tarım ve turizmde yaratılacak katma değerle sağlanır."

'EMEK' DİYEN SECİMLERDE BAŞARI SAĞLAR

Pamukoğlu 7 Ekim 2020 tarihinde geçtiği bir notta "Bugün Sakarya ikinci OSB'de bir fabrikadayım. Pırl pırl bir fabrika. 100den fazla kişi çalışıyor. 500 kişi bu fabrikadan ekmecek yapıyor. İşçileri seyrettim ve şu kanaatim bir kez daha pekişti. EMEK KUTSALDIR. Ama kendi yaratığı refahtan payını yeterince almıyor. Türkiye'nin en öncelikli hedefi, işsizliği önlemek ve bunun için de katma değer yaratan üretim ekonomisini geliştirmek olmalıdır. İşsizliğe çare bulacak programla halkın karşısına çıkacak, emeği baş tacı edecek bir parti ilk seçimlerde en az yüzde 10-15 oy alır."

"Ülkemiz tüketim ekonomisinden üretim ekonomisine geçmedikçe, katma değer yaratan ülke olmadıkça sürekli ekonomik krizler içinde kalır" diyen Pamukoğlu, yine aynı gün geçtiği bir başka notta şu soruları soruyordu: "Türkiye döviz kazancı elde etmeden ve/veya döviz kaynağı yaratmadan dış borçlarını nasıl ödeyecek? Cari açığı nasıl kapatacak? Rezerv nasıl biriktirecek? Savaş/terör mücadelesinin finansmanını nasıl yapacak? Dövizle bağlı yatırım taahhütlerini nasıl karşılayacak? Hayat pahalılığını nasıl önleyecek?" Pamukoğlu bu sorulardan sonra, "Çözüm var. Ama Hükümet bu çözümlerin çok uzatıldığında" diyerek karamsar bir bakış açısında olduğunu da ortaya koyuyordu. Pamukoğlu somut tahillere yapmakla birlikte geleceğe ilişkin ise genelde karamsar tablolar çiziyordu. Bu hususta Pamukoğlu

SANAT MÜZİĞİ AŞIĞI, YANIK SESLİ USTAT

MUSTAFA PAMUKOĞLU haziran'dan beri Aydınlik'taki yazılarında ara vermişti. Gerekece olarak bir süre dinlenmek istediği belirtmiş ve kitap çalışmasına ağırlık verdiğini söylemişti. Pamukoğlu tatil dönüşü kitap çalışmasını sürdürüyordu. Vefatından bir iki hafta önce telefonda görüşmüştük. Pamukoğlu'nun ani vefatına yakın dostları inanmakta zorlandılar. Çünkü Pamukoğlu, planlı programlı çalışıyordu. Önümüzdeki günler için birçok dostuna sazlı sohbet sözü vermişti. Hoca cümbüş, ud çalar çok da güzel Türk Sanat Müziği icra ederdi. Ekonomi yazarı ve maliyeci kimliğinin yanında sanat müziği icracısı olan Pamukoğlu, Ulusal Kanal'da yaptığı programlarda belki de dün-

ya üstadım ile anlaşamıyorduk.

ALTIN VE DENİZLERE DİKKAT ÇEKTİ

Pamukoğlu'nun yine son dönemde ekonomi tartışma grubunda dikkat çektiği konulardan biri altın meselesi ve denizlerdeki hareketlilikti. Pamukoğlu bu iki konuda görüşlerini şöyle özetliyordu: "Altının değeri artmaya ve revaçta kalmaya devam edecek: 1- Suriye - Terör-Doğu Akdeniz- Libya - şimdi de Azerbaycan harareti devam ettikçe altının değeri artar. 2- Hükümete güven yok. Güven sağlanmazsa altının değeri yükselmeye devam eder. 3- Dolar rezervlerimiz artmadığı sürece altın rakipsizdir. 4- Gerçekçi, güven verici ve yapıcı bir ekonomik kriz çözümü programı açıklanmadığı sürece altın altındır. 5- Vergi sistemi adil değil. Yüksek vergi yükü altına talep yüksek. Talep arttıkça altının fiyatı yükseliyor. 6- Hükümetin özel varlıklara el koyacağı korkusu insanları sığınacak liman olarak altına yöneltti. Yeni dünya düzeni denizlerde kurulacak. En önemli silah da altın olacak. Küreselleşmede bilinenin aksine değişim bir köklü değişim (= devrim) yaşanacak.

Bu devrimin de en önemli silahı denizler ve altın ve değerli madenler olacak. Bu devrimin yapmaktır birlikte geleceğe ilişkin ise genelde karamsar tablolar çiziyordu. Bu hususta Pamukoğlu

televizyonculuğunda bir ilki olarak, ekonomi programında sohbet başlangıcı ve sonunda şarkı ve türkülerle ekranı başındakileri kimi zaman neşelendirdi, kimi zaman hüzünlendirdi. O programlar her zaman izleyicilerden olumlu dönüşler aldı. Yine Pamukoğlu'ndan bir gün önce kaybettüğümüz emektar Aydınlikçi Hüseyin Mert de o programlar için bize özel ihtimam gösterir elinden gelen her imkanı sağladı. **Istanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan**, Pamukoğlu'nun ardından şu mesajı biz dostlarıyla paylaştı: "Sevdiğim, görüşlerine değer verdiğim nitelikli, dürüst ve temiz bir dostu kaybetmiş olmamın üzüntüsünü yaşıyorum."

Iktisatçı Dr. Mahfi Eğilmez'in söyleyle kıymetli bir üstadı kaybettik. Mustafa Pamukoğlu'nu bizlere kattığı değerlerle her zaman hatırlayacağız.

ÜÇ SORUNA YEDİ ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Son dönemde ülkenin başındaki en büyük sorunlardan döviz kurlarındaki artışa ilişkin de görüşlerini zaman zaman aktaran Pamukoğlu, "Türkiye doların sürekli artmasını kaldıramaz!" başlıklı notunda şu üç sorunu tespit ederek ve yedi ayrı çözüm önerisi getirdi:

"1- Reel enflasyon oranı resmi enflasyonun üzerinde. (Yüzde 30+) Çözüm: a- Enflasyonu aşağı çekecek tedbirler almak, b- Faizleri artırmak. 2- Faiz oranları enflasyon oranının altında kaldığı sürece döviz kurları yükselmeye devam eder. Çözüm: a- Faizleri artırmak, b- Halka güven vermek, c- Dış politikada saygın, ağırbaşlı ve taviz vermemek. Ama efelemlenmeden vazgeçmek. 3- Dış borçları daha yüksek faizden çevirme zorunda kalacağız. Çözüm: a- Ciddi, güven verici ve gerçekçi bir ekonomik program hazırlamak ve dünya kamuoyuna açıklamak, b- İş tasarrufları hareketi geçirmek. c- Bu hükümetin yaptığı zenginlerin dışarıya götürdüğü milyar dolarları geri getirmek."